

JUSTITSMINISTERIET

Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 30. november 2020
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Line Herbæk Larsen
Sagsnr.: 2020-0030-5063
Dok.: 1690400

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 180 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 30. oktober 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Thomas Højgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 180 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren i forlængelse af hele sagen, der er omtalt i artiklen "18-årig døde i politiets varetægt: Bistandsadvokat undrer sig over, at ingen stilles til ansvar." fra Avisen Danmark den 2. juli 2020, redegøre for, om der ikke også bør være en offentliggørelse af en sådan sag, selvom den ikke munder ud i en retssag, og redegøre for, hvilke hensyn, der taler imod at offentliggøre sagsforløbet?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Reglerne om offentlighedens adgang til aktindsigt i dokumenter hos offentlige myndigheder findes først og fremmest i lovbeholdtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven). Det følger af lovens § 19, stk. 1, at retten til aktindsigt ikke omfatter sager inden for strafferetsplejen. Det følger af forarbejderne til bestemmelsen (forslag nr. 44 af 7. februar 2013 til lov om offentlighed i forvaltningen, de specielle bemærkninger til § 19, stk. 1), at reglen er begrundet i såvel strafferetsplejemæssige hensyn (hensynet til retshåndhævelsens effektivitet, herunder navnlig til efterforskningen) som hensynet til privatlivets fred (hensynet til de enkeltpersoner, der måtte blive omtalt i dokumenter, som indgår i sager inden for strafferetsplejen).

Med begrebet ”sager inden for strafferetsplejen” forstås i overensstemmelse med gældende ret alle sager vedrørende gennemførelse af strafferetlige retsfølger, herunder straffesager.

Spørgsmålet om aktindsigt i straffesager, der behandles af politiet og anklagemyndigheden, afgøres efter reglerne i lovbeholdtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020 om rettens pleje (retsplejeloven), herunder reglerne i kapitel 3 a.

En sag som den foreliggende, der har været genstand for en undersøgelse ved Den Uafhængige Politiklagemyndighed og en strafferetlig vurdering ved Statsadvokaten i København og Rigsadvokaten, er en straffesag, og spørgsmålet om aktindsigt skal således behandles efter retsplejelovens regler. Det gælder også, selvom undersøgelsen ikke har ført til sigtelse eller tiltale.

Det følger af retsplejelovens § 41 d, stk. 1, i retsplejelovens kapitel 3 a, at den, der har en individuel, væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål, kan forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der vedrører en borgerlig sag eller en straffesag, herunder indførsler i retsbøgerne, i det omfang dokumenterne

har betydning for vurderingen af det pågældende retsspørgsmål. Det samme gælder forurettede i straffesager eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende.

Adgang til aktindsigt i sagen efter retsplejelovens § 41 d, stk. 1, forudsætter således, at den, der søger aktindsigt, har en individuel, væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål, eller at den, der søger aktindsigt, er forurettet eller, hvis forurettet er afgået ved døden, er nær pårørende til forurettede i den sag, der søges aktindsigt i. Anmodninger om aktindsigt, der derimod er begrundet i en generel interesse i at belyse en retstilstand eller en konkret sag, er således ikke omfattet af bestemmelsen. Anmodninger om aktindsigt, der alene tjener eksempelvis journalistiske eller videnskabelige formål, falder således uden for bestemmelsen. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 215 af 31. marts 2004 (L 23 af 8. oktober 2003, de specielle bemærkninger til § 41 d, stk. 1).

Efter retsplejelovens § 41 d, stk. 1, 3. pkt., gælder retten til aktindsigt i straffesager først, når sagen er endeligt afsluttet. En sag er endeligt afsluttet, når der foreligger en endelig afgørelse, dvs. en afgørelse, der ikke kan anfægtes ved ordinære retsmidler. Det betyder bl.a., at aktindsigt i afsluttede straffesager forudsætter, at nogen har været sigtet i sagen. Sager, hvor efterforskningen er indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, 1. pkt., falder således uden for bestemmelsen. Det skyldes, at efterforskningen til enhver tid vil kunne fortsættes, uden at der gælder særlige betingelser herfor, jf. forarbejderne til lov nr. 215 af 31. marts 2004 (L 23 af 8. oktober 2003, de specielle bemærkninger til § 41 d, stk. 1).

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 22. september 2020 af spørgsmål nr. 1566 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, traf Statsadvokaten i København den 8. juni 2020 efter retsplejelovens § 749, stk. 2, afgørelse om at indstille efterforskningen i sagen.

Statsadvokatens afgørelse blev stadfæstet af Rigsadvokaten den 22. juli 2020.

På den baggrund er det Rigsadvokatens vurdering, at der som udgangspunkt ikke er ret til aktindsigt i sagens dokumenter for offentligheden efter offentlighedsloven, fordi der er tale om en straffesag. Der er endvidere ikke adgang til aktindsigt efter retsplejeloven, fordi sagen ikke er endeligt afsluttet derved, at efterforskningen i sagen blev indstillet.

Det følger imidlertid af bl.a. retsplejelovens § 41 h, stk. 1, om meroffentlighed, at der kan gives aktindsigt i videre omfang end fastsat i bl.a. retsplejelovens § 41 d, stk. 1, medmindre det vil

være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt og regler i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger.

Der er to hovedområder, hvor meroffentlighed navnlig kan være på sin plads.

Det gælder for det første i forhold til journalister, hvor myndighederne bør være imødekommende over for journalisters rimeligt begrundede anmodninger om aktindsigt, som ligger ud over reglerne i §§ 41 a-41 f.

For det andet gælder det i forhold til videnskabelige undersøgelser eller lignende. Myndighederne bør udvise imødekommenhed, når forskere anmoder om aktindsigt til brug for seriøse forskningsprojekter af væsentlig offentlig interesse.

Herudover kan der være grund til at udvise imødekommenhed, når forurettede i straffesager anmoder om aktindsigt, før sagen er endeligt afsluttet.

Der gives i praksis som udgangspunkt ikke aktindsigt til journalister (offentligheden) efter meroffentlighedsprincippet i akter i straffesager, hvor efterforskningen er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2. Dette skyldes for det første hensynet til, at politiets efterforskning på et senere tidspunkt kan genoptages, og således muligheden for at efterforske, opklare og forfølge en eventuel lovovertrædelse på et senere tidspunkt. For det andet skyldes det hensynet til privatlivets fred i forhold til de personer, der er omtalt i sagens dokumenter.

Rigsadvokaten finder ikke, at offentlighedens interesse i denne sag er tungtvejende nok til at fravige dette udgangspunkt.”